

Krisis - Perspectives for the New University

Krisis

Journal for contemporary philosophy

TABLE OF CONTENTS

Krisis, 2015, Issue 7: Perspectives for the New University
XXX XXXXX

Introduction	
ROGIER VAN REEKUM P FOR THE UNIVERSITY A SPECIAL ISSUE ON THE FUTURE OF THE UNIVERSITY	1-8
Struggle	
AGNES VU-THUC-SPHIEKEN-FRIK-HANSON BULLA-DUNNIE PARADISE AND MODERNISM: RESISTANCE AND WORKSHOPS WORK AND THE FUTURE OF THE UNIVERSITY	7-14
SHOU-KUANG NEW ART FOR THE NEW UNIVERSITY	15-28
SIYA-TALACHIAN & YANNIS-KOUTSOGIANNIS THE NEW UNIVERSITY: DEMOCRATIZATION OF THE UNIVERSITY A CASE FOR THE UNIVERSITY OF COGNITION	29-34
HEIDI A. ANDRIEN, LYON EPSTEIN, THOMAS TALACHIAN, MICHAEL JORDY & BRUCE RIFFIN TEACHING, TOUG – THE CASE OF READING MICHAEL JORDY AND BRUCE RIFFIN: THE CASE OF READING IN NORWAY	35-38

De hier besproken [Krisis](#), een tijdschrift over hedendaagse filosofie, is de tweede van 2015 en stond in het teken van filosofische beschouwingen die de gang van zaken in de universiteit betreft. Hij is [gratis volledig online te lezen](#), net zoals alle eerdere nummers: genoeg leesplezier dus in ieder geval.

Rogier van Reekum maakt in de inleiding duidelijk deze 'special issue' van *Krisis* te maken heeft met de [Maagdenhuisbezetting](#) die op dat moment plaatsvond. Dit [Maagdenhuis](#) werd ingenomen, zo schrijft hij, om daarbinnen een eigen idee van academisch leven te kunnen uitwerken. Het is een academisch leven dat ook op zichzelf reflecteert en een alternatief probeert te ontwikkelen ten opzichte van de reguliere neoliberale universitaire gang van zaken. Deze *Krisis* probeert volgens hem dan ook hieraan bijdragen om ideeën te verspreiden en creëren. Drie thema's worden daarbij als indeling gehanteerd: 'struggle', 'diagnoses' en 'futures'.

De thema's maken al duidelijk dat het geen abstract gefilosofeer betreft maar dat het direct van belang moet en zal zijn voor de bezetting, en vooral ook in het teken moet staan van wat die bezetting meer structureel opleveren. In de *Krisis* lijkt dit allereerst neer te moeten komen op de ['nieuwe universiteit'](#) die is gevormd. Die 'nieuwe universiteit' moet volgens het artikel van Staal vooral een nieuwe set van sociale relaties zijn, een 'compositioneel model that assembles precarious forces such as students, teachers, workers, refugees, and artists into a new, political entity'. Dit alles moet mogelijk gemaakt worden door gratis, toegankelijk en vrij onderwijs. Het betreft een universiteit in een universiteit, een parallelle universiteit, een interventie van en in de universiteit zelf.

De vraag is of alle schrijvers het over een dergelijke parallelle universiteit eens zijn. Het concept 'nieuwe universiteit' is daarnaast volgens Talachian en Koutsogiannis eerder gericht op democratisering van de bestaande universiteit. De universiteit is niet democratisch genoeg. Claassen en Düwell weten dit zeer wel te omschrijven als een driedelig probleem: een probleem in de relatie tussen maatschappij en universiteit, tussen 'administratie' en de academische

gemeenschap, en tussen de academische gemeenschap en de maatschappij. Talachian en Koutsogiannis komen daarbij ook met concrete oplossingen, in de vorm van de eisen die 'the University of Colour' heeft vastgelegd:

On their list of demands these are concentrated under the headings 'Accessibility and Diversity of Higher Education', 'A Safe University for All', and 'Towards an Ethical University'. It includes the call for opening up alternative means of accessing the university, the anonymization of exams and making tuition fees dependent on income with the ultimate goal of abolishing them entirely. Additional demands and proposals of this kind can be found in the rich traditions of critical pedagogy and the critical sociology of education, which includes among others the works of Pierre Bourdieu, Paulo Freire, bell hooks, Micheal W. Apple and Henry A. Giroux.

Silje A. Andresen probeert met en groep andere auteurs in een volgend artikel de situatie aan de NTNU (Noorwegen) beschreven. Met een verwijzing naar [Marcuse](#) willen ze de mist van neoliberale verhaaltjes en ogenschijnlijk onschadelijke 'verbeteringen' in universiteiten aan de kaak stellen. Wellicht niet toevallig wijzen Früchtl en Scholz dezelfde Marcuse aan als inderdaad een goede referentie (beter dan Adorno), vanwege de 'aesthetic experiences' die volgens hen nodig zijn voor de transformatie. Die ervaringen zijn namelijk in staat de bij iedereen ingebakken opposities tussen verstand en emotie, tussen universeel en particulier of tussen abstract en concreet op te lossen. En in een mooie zin weten ze het belang van het esthetische te omschrijven: "It is able to intensify the experience of a situation by concentration it in a particular constellation of (visual, verbal, and auditieve) signs."

Zuiderhof heeft een nog veel inhoudelijker programma, een ware deconstructie van de neoliberale universiteit. Daarmee wordt het volgens hem mogelijk om het neoliberalisme in universiteiten - let wel: gebaseerd op [Humboldts](#) ideeën - , overal waar het opduikt meteen in de kiem worden gesmoord. En het duikt grofweg op 10 manieren op, namelijk als:

1. Marketisation of the meaning of the university
2. Privatisation as de-publicization of the university
3. De-democratization of university governance and accountability
4. Entrepreneurialization of the academic ethos
5. Precarization of academic work
6. In-equalization of the academic community
7. Financialization of university funding
8. Commodification of research and teaching
9. Divnisioning of labor between research, teaching and management
10. Corporatization of university research, teaching and governance

En langzamerhand lijkt daarbij de parallelle universiteit die Reekum voorstaat te verworden tot een

structureel platform, of een te herwaarderen ervaring, of een set eisen die eigenlijk meer de bestaande universiteit zou moeten beteugelen of voor verzet daartegen zouden moeten zorgen, dan dat ze een werkelijk, structureel alternatief bieden voor de universiteit als geheel. Benneworth voegt hier nog wat aan toe door te wijzen op 'soft-coupling mechanisms' en solidariteit, Bal wil graag ook de 'imagination' weer aan kracht laten winnen, als meer complexe denkvorm dan het wetenschappelijke of linguïstische denken en met behulp van Spinoza. Kalkman als laatste denkt dat liefde voor kennis en academische formatie uiteindelijk groter zou moeten zijn dan geliefd worden of zijn binnen die academische wereld zelf, een vrij verfrissende kijk vanuit het werk van Plato. Allerlei dingen die je (een beetje ruimdenkend) onder 'Bildung' zou kunnen laten vallen - let wel: juist weer van die Humboldt. Reijers ziet daarin dan ook expliciet de oplossing. Maar over die Bildung blijkt in de artikelen dus behoorlijk wat onenigheid te bestaan. En al met al zou je makkelijk kunnen beargumenteren dat het idee voor een daadwerkelijk parallelle opbouw van een nieuwe universiteit allerm minst gegarandeerd is. Schinkel waarschuwt dan ook terecht dat we vooral niet denken moeten dat de zogenaamde democratische(re) processen of aangepaste methoden (bijvoorbeeld gericht op Bildung) binnen universiteiten doorslaggevend gaan zijn voor het tot stand late komen van een structureel andere universiteit. Dit lijkt me dus met oog op veel andere artikelen een essentiële constatering. Waar zien we in de artikelen nou het begin van écht een structureel andere universiteit? Lukt het niet om méér voor te stellen dan een paar aanpassingen ten opzichte van de gang van zaken die we nu kennen in de universiteit? Zou dit alles het mogelijk maken om inderdaad een nieuwe set sociale relaties te laten ontstaan, om de universiteit werkelijk fundamenteel anders op te vatten?

Eigenlijk heeft Rogier van Reekum zelf in het op één na laatste artikel, en in het verlengde van al het voorgaande volgens mij nog het beste denkkader voor. Hij betoogt een verdere ontwikkeling binnen, buiten, én in de marge van de universiteiten die de hele universiteit tegelijkertijd zou kunnen infecteren, zou kunnen omvormen. Dit lukt in mijn ogen juist omdat hij als uitgangspunt voor zijn denken de 'waarde van de universiteit' kiest, ook al kan dit neoliberal klinken. Terecht merkt hij op dat het nooit zal lukken om deze waarde van de academische wereld overtuigend aan te geven wanneer het wordt geconfronteerd met de 'kenniseconomie' of 'representatieve democratie'. De waarde van de universiteit moeten we laten zien door te mikken op wat hij noemt het monsterlijke verbond tussen activisme en experimentalisme. Dit betekent dat er aan de ene kant moet worden gecreëerd, er moet direct en doelgericht actie worden ondernomen. Aan de andere kant is die doelgerichtheid relatief: juist dit experimenten moeten nieuwe relaties tot stand brengen. Van Reekum wil demonstraties. Maar dan wel demonstraties die tegelijkertijd acties zijn, protest, performance, bewijs, lesgeven, laten zien, en vooral ook verwondering zijn. Allemaal woorden die zeker in het Engels goed passen bij het woord 'demonstratie'.

Experimental activism is the always partial interruption of what is already the case by which the enduring actuality of non-necessity is demonstrated: To demonstrate how acids do when we work with them this way; to demonstrate how political grievances do when we work with them another way; to constantly propose linkages and translations between the lab and the clinic, the argumentation and public truth. In short, to demonstrate that common

worlds can unfold from the merely apparent solipsism and very real loneliness of creative expertise and inquisitive dedication.

Een goede universiteit biedt onderdak aan dit 'experimental activism'. Het is geen simpele interventie ten opzichte van een 'nog steeds dezelfde' universiteit. Het laat zien (demonstreert) dat een andere universiteit structureel mogelijk is, van binnenuit, van onderop. Een andere universiteit die groeit vanuit protest, demonstratie, maar ook kan groeien vanuit lesgeven, verwondering. Totdat de hele universiteit hieraan zijn waarde ontleent. Met Neary en Winn zou je dit kunnen aanvullen door de student dan als 'producer' te laten studeren. Kati Röttger trekt dit door wanneer zij dit koppelt aan de omgang met kennis in 'the usefulness of useless knowledge'. En dan is er een prachtig kader om richting te geven aan die nieuwe universiteit, maar breder ook een prachtig kader om te werken aan/binnen/richting mogelijke nieuwe kennisinstituten in het algemeen.

Röttger verwijst namelijk in mijn ogen niet zozeer enkel naar universiteiten, maar maakt gebruik van drie historische posities - die van Flexner, Crichtley en Derrida - om hen in relatie tot het denken van Foucault (uit 'the order of things') tot een claim te bundelen omtrent waarheid. Die claim is dat waarheidsaanspraken altijd bediscussieerd moeten worden en blijven, ze moeten 'doorgeprikt worden' op gezette tijden, geperforeerd. De claim is in die zin tegelijk een oproep: 'perform'. De universiteit kan niet zonder conditionering (zie Foucault), dus deze performances moeten gezien worden als weerstand, als doorbrekingen door middel van events, maar ook performatieve discoursen die met nieuwe woorden nieuwe mogelijkheden creëren. De term 'performativiteit' duidt namelijk datgene aan op de grens tussen interventie en structurele activiteit, op de grens tussen eenmalig protest en conditionerende instelling. Performativiteit is nodig voor kennis. Performativiteit kan het ondoelmatige, of nutteloze in termen van kennis te blijven bewaken. Het drukt misschien dus de voorwaarden uit voor de waarde van kennis in het algemeen buiten het kader 'nuttig' of 'niet nuttig'.

Daarmee levert deze Krisis een niet overal even sterke maar uiteindelijk wel een zeer rijke bundel artikelen op die wel degelijk richting kunnen geven aan het nadenken over nieuwe kennisinstituten, maar ook over het onderwijs als geheel. Ik zie niet in waarom die experimenteel activisme tot de universiteiten beperkt zou moeten en kunnen blijven, waarom performativiteit enkel in een universiteitscontext zou kunnen werken of waarom dergelijke concepten vast zouden moeten zitten aan een academische wereld. Voor héél het onderwijs liggen hier kansen, mogelijkheden, of zelfs noodzakelijkheden.

Filosofisch gezien zou de bijdrage van Amos en Machiel Kestra dan een begin kunnen zijn om de te overkomen [inherente afstompende werking](#) van een kennishiërarchie ook vanuit meester-leerling perspectief te doordenken. Hier ligt naar mijn mening inderdaad nog een spannend hiaat, wat echter niet opgelost wordt door een 'circulair principe' gebaseerd op Weber, zoals ze voorstellen. Het is allereerst maar zeer de vraag (en [Rancière](#) was zich hier sterk van bewust) of andere - niet hiërarchische - relaties überhaupt kunnen worden georganiseerd en

geïnstitutionaliseerd. Het klinkt daarnaast wat losjes als de docent dan ineens een 'cocreating researcher' is ondanks en dankzij een grote expertise. Rancière zou eerder betogen dat we geen operationele, relationele of op correctie gerichte gelijkheid (zoals ik het circulair principe begrijp), maar *intellectuele gelijkheid* moeten laten zien. Continu ervoor kiezen die intellectuele gelijkheid tot uitgangspunt te nemen in de praktijk. Demonstreren dat deze intellectuele gelijkheid 'waardevol' is. Wederom dat 'demonstreren' dus. Demonstratie en performativiteit lijken met kortom ook op dat punt (meester-leerling relaties) veelbelovend. Niet voor niets schrijft Deranty in '[Ranciere - Key Concepts](#)' dan ook: Ranciere's study is a magisterial work on emancipation *as performance*. Rancière zelf schrijft in '[the emancipated spectator](#)' - en dat lijkt me ook een mooi laatste commentaar op deze Krisis evenals mij bespreking daarvan hierboven:

I am aware that of all this it might be said: words, yet more words, and nothing but words. I shall not take it as an insult. We have heard so many orators passing off their words as more than words, as formulas for embarking on a new existence; we have seen so many theatrical representations claiming to be not spectacles but community ceremonies; and even today, despite all the 'postmodern' scepticism about the desire to change existence, we see so many installations and spectacles transformed into religious mysteries that it is not necessarily scandalous to hear it said that words are merely words. To dismiss the fantasies of the word made flesh and the spectator rendered active, to know that words are merely words and spectacles merely spectacles, can help us arrive at a better understanding of how words and images, stories and performances, can change something of the world we live in.